

Komorní smyčcový orchestr Harmonia Praga

Rozhovor s jeho uměleckým vedoucím, Miroslavem Vilímcem

Hana Jarolímková

Pražské jaro, Dvořákova Praha – to jsou festivaly, které se spolu s dalšími mezinárodními projekty těší pozornosti médií, oblibě i návštěvnosti publika. Pražský kulturní život však vytváří i mnoho jiných uměleckých sdružení, která se o přízeň hudbymilovné veřejnosti ucházejí. Nemohou nabídnout zahraniční orchestry a interpretační hvězdy, nemohou si finančně dovolit ani setinu výdajů na svou propagaci, přesto patří k pestré mozaice pražské hudební scény, která je právě touto členitostí nesmírně zajímavá. Jedním ze souborů, který pražský hudební život obohacuje, je komorní smyčcový orchestr Harmonia Praga, jehož uměleckého vedoucího, houslistu Miroslava Vilímce, jsem se zeptala na činnost tohoto ansámblu.

Kde, jak dlouho a jak často pořádáte své koncerty?

V příštím roce uskutečníme již čtvrtý ročník, sám jsem byl překvapen, že jsme ta nesnadná tři léta vydrželi a ještě nám zbyla energie. Náš koncertní cyklus probíhá pod názvem Stylové večery, těchto večerů jsme v roce 2016 měli sedm a stejný počet plánujeme i pro rok následující. Každý stylový večer je zaměřený na jinou tematickou oblast, se kterou je nutné v tom mezidobí bytostně splýnout. Hrajeme ve Velkém sále Novoměstské radnice v Praze 2, který má krásné prostředí, vynikající akustiku a nás velmi inspiruje.

Jakou máte návštěvnost a jakým způsobem jí zajišťujete?

Začátky snadné opravdu nebyly. Startovali jsme, jak se říká, na zelené louce, v našem případě spíše na šedivé dlažbě pražských ulic, kde jsme lákali turisty, snažili jsme se zainteresovat některé hotely atd. Až časem jsme poznali, že musíme jít úplně jinou cestou. Povaha našich koncertů navíc nesplňuje, a jsem tomu rád, běžnou turistickou poptávku akcí typu hodinových Best of, které se zcela dobře užijí i ve Smetanově síni. Tuto ambici, včetně umělecké, rozhodně nemáme a nechceme mít. Zaměřili jsme se tedy na pravidelné návštěvníky, skutečné milovníky vážné hudby. Jejich okruh byl zpočátku málo početný, postupně se však rozrostl, takže sál bez problému naplníme. Propagaci máme takovou, jakou si můžeme vzhledem k omezeným prostředkům dovolit. Samozřejmě se závistí čtu na tramvajích poutače štědře podporovaných kulturních institucí, jejich reklamy v tisku, na to prostě nemáme. Snažíme se však, aby lidé, kteří nás dosud neznali a koncert navštíví, přišli na ten další, případně vzali své známé. A to se nám naštěstí daří.

Mluvíte o omezených prostředcích, podporuje vás někdo např. v rámci grantového systému?

Vzhledem k tomu, že svoji činnost provádíme na území Prahy 2 a cílíme zvláště na posluchače této městské části, jsme podporováni z tohoto zdroje. Dostáváme též příspěvek od Nadace Bohuslava Martinů za interpretaci děl tohoto skladatele na koncertech cyklu. To vše ale pokrývá jen menší část nákladů. Další zdroje z veřejných peněz jsme ani nehledali, pro nás by to byla zbytečná námaha při vyplňování žádostí. Grantové komise jsou složeny tak, že šance nového sdružení, které nemá úzký kontakt na členy komisí, jsou beznadějné. Nedávno jsem zkusil získat nějaké prostředky od ministerstva kultury pro poměrně významný umělecký počin při příležitosti jubilea legendárního českého houslisty Jana Kubelíka, komise dala přednost mnoha jiným projektům, které přes zainteresované osoby tvoří stále stejný, pevně sestavený blok. S tím se nedá nic dělat, pokud by nechtěl člověk strávit čas hledáním nějakých zákulisních vazeb. My jsme na sebe pyšní, že zbytek dofinancujeme ze vstupného našich posluchačů, kteří se tímto stávají vlastně našimi hlavními sponzory. Díky nim můžeme angažovat orchestr kolem 10 hráčů, někdy je jich více, ty je třeba také samozřejmě zaplatit. Hrají ale v tomto souboru rádi, komorní hudba je pro ně příjemnou vzpruhou při náročné práci v našich předních symfonických a divadelních tělesech, z nichž k nám přicházejí. A pro nás je zase stejnou vzpruhou, že se nám daří díky těmto výborným umělcům a četným posluchačům, kteří nám drží palce, udržet se nad vodou i bez státních grantů. Dnes je málo takových souborů, tím se pochlubit opravdu musím.

Podporuje se podle vašeho mínění u nás umění dostatečným způsobem?

Jak které. V současné době ministerstvo kultury preferuje naše špičkové festivaly a kulturní instituce, já proti tomu, navíc jako zaměstnanec jedné z nich, nemohu nic namítat. To je v pořádku, apeloval bych zde především na platy hráčů symfonických orchestrů, které jsou stále ve velkém nepoměru s odpovídajícími tělesy v zahraničí. Na druhé straně si však myslím, že se podceňuje význam méně viditelné umělecké činnosti, která nicméně vždy vytvářela a dodnes vytváří z naší společnosti kulturní národ. Je dobře, že si může přední pražský festival či orchestr dovolit přivítat na svém koncertu sólistu ze zahraničí s honorářem v řádu několika tisíc či desítek tisíc eur. Není však dobře, když si amatérský hudební či divadelní spolek, který zachraňuje kulturu v menších obcích, nemůže dovolit ani pronájem prostoru pro svoji činnost. A na tyto soubory, včetně těch profesionálních, které se však i z důvodu špatných podmínek provozu nemohou těm vyvoleným rovnat svými výsledky, se hodně zapomíná. Kultura,

včetně hudby se stane pak jen záležitostí úzkého kruhu podporovaných umělců s uměle vyprofilovaným, někdy často snobským obecenstvem a úplně se zcentralizuje. Na úkor celkové úrovně a tradic širokého uměleckého zázemí. A tento trend neomluví ani jistě nesporná kvalita špičkového umění. Ta však mnohdy vzniká právě důsledkem štedré podpory, která by se měla poskytnout na mnohem větší ploše. Je třeba dát šanci k přežití všem.

Vy jste si ovšem existenci svých Stylových večerů v podstatě z vlastních zdrojů uhájili, jak se vám to podařilo? V čem považujete vaše koncerty za výjimečné?

Jak jsem již říkal, naše programy nejsou šablonovité, vždy si najdou nějaké vyhraněné téma, kterému se během večera věnujeme, hudbou či slovem. Některé koncerty jsou populárnějšího zaměření, letošní rok jsme např. končili šansonem a příští rok začínáme filmovými melodiemi s Felixem Slovácem jr., na tomto koncertě zazní v úpravě J. Temla pro smyčcový orchestr také slavné melodie z Bernsteinovy West Side Story. Na druhé straně to vyvažuje únorový koncert, který se cele bude věnovat slavné rodině našich klasiků Bendů, v tomto sledu zajímavých večerů bych mohl pokračovat, uvítáme též řadu vynikajících sólistů. Chceme, aby program celého cyklu byl pro naše abonenty atraktivní a přitom měl dramaturgickou úroveň. Nechceme obecenstvo jen vzdělávat, chceme ho také pobavit. Nálada v sále je vždy vynikající a daří se nám posluchače do dění na pódiu doslova vtáhnout. Tak např. někdy zpozorníme publikum hudební soutěží, na další ročník máme přichystaná i jiná překvapení. Repertoár smyčcového ansámblu je samozřejmě omezený, musíme často některé skladby pro naše obsazení upravovat. V tom velmi vydatně pomáhá Štefan Britvík, který soubor také diriguje. Já připravuji dramaturgii, notový materiál, personální obsazení, kromě vlastního, často i sólového hraní. Je důležité mít také někoho, kdo zajišťuje veškerou manažerskou, propagační a organizátorskou práci. To zastává Monika Teichmannová, se kterou jsem před čtyřmi roky Stylové večery založil. Společně pak tvoříme tým, který je sehraný, musí na všechno pamatovat, který se ale také těší ze spokojené reakce stálých koncertních návštěvníků.

Váš soubor Harmonia Praga je relativně mladý, naší hudební veřejnosti jste spíše znám jako dlouholetý koncertní mistr České filharmonie. Po neshodách s uměleckým vedením filharmonie jste z této funkce odešel, nicméně v orchestru jste zůstal. Jak vnímáte celou záležitost dnes?

Je to tak, jak říkáte. Ve funkci koncertního mistra orchestru jsem skončil po bezmála 25 letech, z čehož vyplývá, že jsem si ji dlouhou dobu užil, těch nezapomenutelných zážitků je celá spousta. Česká filharmonie se stala po studiích mým osudem, jediným zaměstnáním a zřejmě to tak zůstane. Zažil jsem zde dobré i horší věci, ale dnes je zbytečné něco osobního hodnotit, rozebírat staré záležitosti. Orchestru, kterého jsem součástí, srdečně přeji, aby se mu nadále dobře vedlo, což se naštěstí i děje. Jinak mohu z letitých zkušeností potvrdit, že funkce koncertního mistra takového orchestru je skutečně náročná a vyžaduje si plné nasazení, zvláště pokud by celý provoz měli zastat, jak to za mého působení bylo, pouze dva střídající se koncertní mistři houslí. Já jsem na nějakou vlastní uměleckou realizaci mimo orchestr mnoho času tehdy, bohužel, neměl. Dnes mám zde daleko méně povinností a odpovědnosti, což vnímám pozitivně. Zbývá mi tak energie a chuť na další umělecké projekty, jako např. na činnost zmíněného souboru Harmonia Praga.

A já vím, že to není váš jediný počin, staráte se jako předseda Společnosti Jana Kubelíka také například o odkaz tohoto slavného české houslisty. Ať se vám tedy i nadále daří minimálně jako doposud...

Úvodní foto: Harmonia Praga – vlevo Miroslav Vilímc, vpravo Štefan Britvík Foto archiv